

В цілому ж облік у бюджетних установах потребує удосконалення, яке можливе шляхом гармонізації вітчизняної нормативно-правової бази у цій сфері з міжнародними стандартами обліку в державному секторі. Реалізація основних напрямків розвитку системи бухгалтерського обліку сприятиме удосконаленню управління державними фінансами, поглибленню системи стратегічного бюджетного планування та системи контролю за процесом виконання бюджету [5].

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV. Верховна Рада України. Київ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс від 21 червня 2001 року № 2542-III URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.-cgi?nreg=2542-14>.
3. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України: Постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. №215. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>
4. Про Державне казначейство України: Указ Президента України від 15.01.99 р. № 173/98. Київ. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/u335_95?ed=1999_02_15
5. Максимова В.Ф., Пеліпадченко Р.О. (2020). Концептуальні засади розвитку системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах / В.Ф.Максімова// Економічний простір
6. Романченко Ю.О. (2020). Облік у бюджетних установах: стан і перспективи розвитку. URL : www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/...1/3_Romanc.pdf

***Abstract:** he regulation of methodological activity of accounting in budgetary institutions is considered. The activity of budget institutions has its own peculiarities, which determine the corresponding specificity of the regulatory support of the accounting process in public sector institutions. When conducting accounting and preparing financial statements, budget institutions are guided by both general and special normative documents.*

***Keywords:** budget, bodies of the State Treasury, accounting, budgetary institution, regulation, methodological activity*

Науковий керівник :

Ксьонжик І.В.,

*д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК: 657.63:346.3

ФОРС-МАЖОР У РОЗРАХУНКАХ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Жовта Наталія Анатоліївна

здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** в роботі досліджується форс-мажор як елемент ризику у розрахунках з постачальниками та підрядниками. Розглянуто, особливості складання договору з постачальниками та підрядниками з урахуванням ризик факторів*

***Ключові слова:** форс-мажор, ризик, зобов'язання, договір, постачальники, підрядники, розрахунок.*

Нині існує проблема однозначного визначення поняття «форс-мажор» у цивільному законодавстві, оскільки воно часто ототожнюється з поняттям

«непереборна сила». Це зумовлює актуальність визначення цих понять і їх аналіз не тільки у Цивільному кодексі України [1] та актах цивільного законодавства, а й у всьому українському законодавстві.

Проблематика цивільно-правової відповідальності й обставин звільнення від такої відповідальності досліджувалася ученими-юристами у найрізноманітніших аспектах. Фундаментальні дослідження в цій області були проведені багатьма видатними вченими. Натепер у науковій літературі не визначено місце категорії «форс-мажор» у понятійному апараті цивільного права та законодавства України, не встановлені особливості форс-мажору як підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання, не проведено розмежування форс-мажору та суміжних правових явищ (випадок, ризик, неможливість виконання, істотна зміна обставин).

Аспекти співвідношення національного законодавства та міжнародного права щодо правовідносин звільнення від відповідальності у разі дії обставин форс-мажору (непереборної сили) виступали предметом дослідження у сучасних дослідженнях О.С. Білоус [2] та інших науковців.

В розрахунках з постачальниками та підрядниками не всі обставини, які унеможливають виконання зобов'язань, можливо віднести до форс-мажору. Є також обставини, які належать до комерційного ризику і не можуть вважатися форс-мажором, наприклад:

- порушення зобов'язань контрагентами постраждалої сторони;
- відсутність на ринку потрібних для виконання зобов'язань товарів;
- відсутність у боржника необхідних коштів[3].

Форс-мажор не звільняє від зобов'язань. Компанія може бути звільнена від відповідальності за невиконання або неналежне виконання таких зобов'язань. У той же час ця відповідальність може бути знята лише у випадку форс-мажорних обставин або в інший час, передбачений договором або законом, що регулює такі договори.

В Україні наявність форс-мажорних обставин засвідчується Торгово-промисловою палатою України та уповноваженими нею регіональними торгово-промисловими палатами. Регіональні торгово-промислові палати України мають обмежену компетенцію – наприклад, вони не можуть видавати сертифікати зовнішньоекономічних контрактів.

Виникнення форс-мажорних обставин може бути, в тому числі, використано недобросовісними контрагентами для ухилення від виконання своїх зобов'язань за договором. Щоб захистити себе від такої поведінки, необхідно:

- підтвердження факту існування форс-мажорних обставин
- зв'язок між форс-мажорними обставинами та спроможністю постраждалої сторони виконати зобов'язання за договором;
- дотримання процедур застосування застережень про форс-мажор.

Основною передумовою ефективного застосування положення про форс-мажор є його чітке та правильне формулювання в договорі. При цьому таке

формулювання має не лише забезпечувати ділові контакти, а й не перешкоджати нормальному проведенню ділових контактів.

Враховуючи реальну ситуацію в Україні, формулюючи опис форс-мажорної ситуації, необхідно:

- деталізувати визначення війни як форс-мажорної обставини. Традиційного визначення війни може бути недостатньо, враховуючи сучасні гібридні форми агресії.

- розглянути новітні способи ведення війни – кібератаки, дезінформаційні операції, локальні диверсії;

- відзначити, що військові дії також будуть вважатися форс-мажорними обставинами, якщо вони суттєво впливають на виконання зобов'язань на територіях, відмінних від території, на якій відбуваються фактичні військові дії;

- виключити з процедури застосування форс-мажорних обставин будь-які додаткові переговори та домовленості між сторонами, що об'єктивно неможливо в умовах воєнного часу;

- спростити канали зв'язку - під час війни сторони можуть не мати фізичного доступу до листування та підтвердження отримання;

- навести детальний перелік форс-мажорних ситуацій, викликаних війною: санкції, збої системи розрахунків, торговельні обмеження тощо;

- виключити зі списку ті ситуації, які стають новими комерційними реаліями в умовах воєнного часу. Деякі раніше теоретичні сценарії стають очікуваними та передбачуваними – погіршення економічної ситуації, інфляційні процеси, рецесії.

- чітко визначити процедури сповіщення, відстрочки виконання, припинення зобов'язань та визначення компенсацій.

Отже, при розрахунках з постачальними та підрядниками необхідно детально прописувати в договорі умови настання форс-мажору, систему оповіщення в разі настання такого випадку та можливі варіанти вирішення такої ситуації. При цьому не слід забувати що форс-мажор не звільняє від зобов'язань та виконання договору.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.03.2023).

2. Білоус О.С. Форс-мажор: порівняльно-правовий аналіз в рамках принципів УНІДРУА. Порівняльне правознавство .Одеса, 2013. С. 302-304.

3. Форс-мажор в договорах під час війни в Україні URL: <https://dlf.ua/ua/fors-mazhor-v-dogovorah-pid-chas-vijni-v-ukrayini/> (дата звернення: 01.03.2023).

Annotation: the work examines force majeure as an element of risk in settlements with suppliers and contractors. The peculiarities of drawing up a contract with suppliers and contractors, taking into account risk factors, are considered

Keywords: force majeure, risk, obligations, contract, suppliers, contractors, settlement.

Науковий керівник:

Дубініна М.В.,

*д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*